

Bladkoning, Oudeschild Texel, 24 september 2022 | Jurriën Uiterwijk

Bosvogels, bosbeheer en recreatie

Jan Loggen

In de Korhaan van het Winternummer 2023/2024 wordt de vraag gesteld wat we kunnen doen om het leefgebied van vogels in het Gooi te verbeteren. In onderstaand artikel zet ik uiteen hoe dit met kleinschalig bosbeheer de praktijk wordt toegepast.

De recreatiedruk op de natuur in het Gooi is hoog. In begrazingsgebieden is een aanlijnplicht voor honden. In het Spanderswoud (Hilversum) waar geen begrazing plaatsvindt, hebben de hond en zijn of haar baas een vrije loop in een zeer uitgebreid netwerk van (wandel)paden. Tijdens de workshop natuurtechnisch bosbeheer, die Nardinclant Landschapsbeheer van 1 t/m 4 oktober 2025 organiseert, wordt er een langgerekt wandelpad dichtgelegd. Hierdoor ontstaat er een grotere boseenheid (rustgebied), en dus een verbetering van het leefgebied van bosvogels. In 1981 heeft de gemeente Hilversum, destijds eigenaar van het Spanderswoud,

een beheerplan aangenomen met de vooruitstrevende doelstellingen 1. Natuurbehoud en 2. Rustige recreatie. Er is toen gestart met het zogenaamde omvormingsbeheer. Het doel was om meer structuurvariatie te creëren, meer dood hout aan te brengen en wandelpaden uit de roulatie te nemen, om zo bospercelen samen te voegen tot grotere boseenheden. Dat laatste is voor de ontwikkeling van bos als levensgemeenschap (met zijn bosfauna) fundamenteel.

Natuurtechnisch bosbeheer

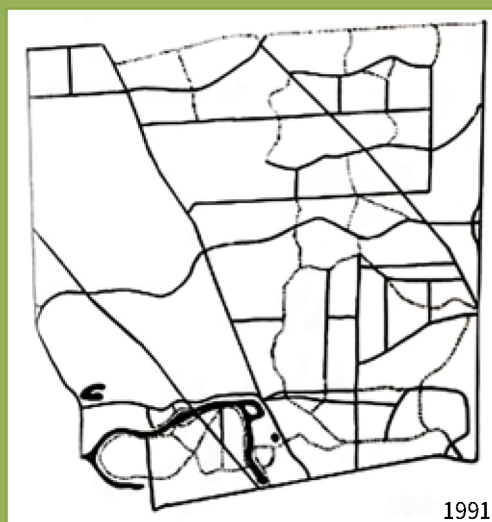
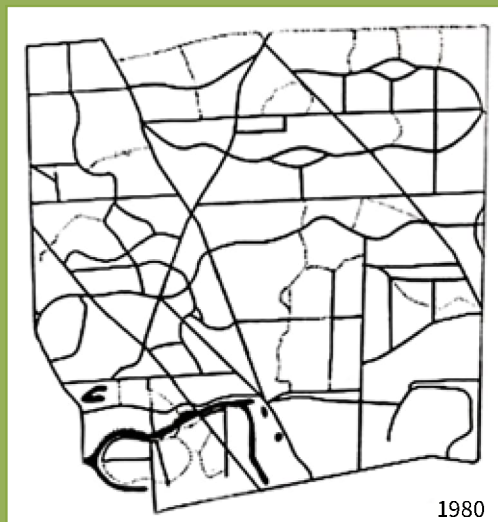
Het Spanderswoud bestaat deels uit oude structuurrijke grove-dennenopstanden, voormalig doorgeschoten eikenhakhout en monotoon cultuurbos. In een cultuurbos zijn de bomen op een houtteeltkundige wijze aangeplant. Er is een relatief eenvormige boomlaag van dezelfde soort en leeftijd, op regelmatige afstand van elkaar. Bosvogels zijn hier zeer schaars.

Sinds 1991 is het Goois Natuurreservaat eigenaar en is het omvormingsbeheer voortgezet. Het Goois Natuurreservaat doet dat door perceelsgewijze variabele kap en Nardinclant Landschapsbeheer door boomsgewijze kap met de lier, waarmee je bomen kunt omtrekken. Deze methode valt onder de noemer natuurtechnisch bosbeheer. De twee afbeeldingen van het Spanderswoud geven in het rood de mate van verstoring aan. Groen is het potentiële leefgebied van bosvogels. Links een minimale verstoring, rechts een maximale verstoring. Het versturende effect wordt versterkt bij het ontbreken van struweel en struiken, wat in een groot deel van het cultuurbos (het zogenaamde doorkijkbos) in het Spanderswoud het geval is.

Lees ook:
Bosvogels en bosstructuur
Jan Loggen
Korhaan, herfst 2023 | pagina 22 t/m 24

Hoe krijg je balans tussen natuurontwikkeling en recreatie?

Recreatiezonering

In het kader van de recreatiezonering zijn in de kernzone veel paden afgesloten. In de bufferzone ook enkele. In de randzone zijn als gedeeltelijke compensatie juist enkele nieuwe paden aangelegd. (Bron: IBN Spanderswoud, 1992)

Minder paden en meer rustgebieden

De twee afbeeldingen van het Spanderswoud geven in het rood de mate van verstoring aan. Groen is het potentiële leefgebied van bosvogels. Links een minimale verstoring, rechts een maximale verstoring. Het verstorende effect wordt versterkt bij het ontbreken van struweel en struiken, wat in een groot deel van het cultuurbos (het zogenaamde doorkijkbos) in het Spanderswoud het geval is. (Bron: Presentatie Peter Kampen (GNR), Natuurbeheer van bos, 2024)

Workshop Natuurtechnisch bosbeheer 1 t/m 4 oktober 2025

Van woensdag 1 oktober t/m zaterdag 4 oktober organiseert Nardinclant Landschapsbeheer de Workshop Natuurtechnisch bosbeheer. De workshop start op woensdag 1 oktober met een theoriedag (als benodigde introductie op de praktijkdagen) in de Infoschuur van het Goois Natuurreservaat in Hilversum. De praktijkdagen op 2, 3 en 4 oktober vinden plaats in het Spanderswoud in Hilversum. Het Goois Natuurreservaat en Landschap Noord-Holland participeren in de workshop. Meer informatie over het programma is te vinden op www.nardinclant.nl